

GEZONDHEIDSPUNTEN

Evaluatie project Begrijpelijke Gezondheidsinformatie

Nijkerk 2016-2019

de Bibliotheek
Gemeente Nijkerk
verrijkt je wereld

In samenwerking met:

SIGMA

Voor u ligt een evaluatie over het project Begrijpelijke Gezondheidsinformatie geschreven als verantwoording van de gelden die de bibliotheek Nijkerk heeft ontvangen van Rijnbrink en de gemeente Nijkerk. Het is tevens een bundeling van alle ervaringen die zijn opgedaan in de samenwerking met de gezondheidscentra en het welzijnswerk tussen 2016 en 2019.

1. AANLEIDING	3
2. LOKALE CONTEXT	3
3. AFWEGINGEN EN HERIJING VAN HET PROJECTPLAN BIBLIOTHEEK	4
4. ONTSTAAN GEZONDHEIDSPUNTEN: VANUIT TWEE VERTREKPUNTEN NAAR GEZAMENLIJKE STIP	5
5. PROCES VERLOOP	6
6. ACTIVITEITEN EN RESULTATEN	8
7. FINANCIERING EN KOSTENOVERZICHT	9
8. LEERPUNTEN	10
9. IDEEËN VOOR VERVOLG	10
BIJLAGE ACHTERGROND INFORMATIE ZET EEN STAP	11
BIJLAGE THEMA MAANDEN	11
BIJLAGE LINKS	12
BIJLAGE VISUALISATIE BRAINSTORM ROUW EN VERLIES	14

1. Aanleiding

Bibliotheek Nijkerk heeft in 2015 samen met de bibliotheken in Nieuwegein en Rivierenland een projectplan geschreven rondom begrijpelijke gezondheidsinformatie. Dat plan was gericht op gezondheidsinformatie begrijpelijker maken voor mensen die laaggeletterd zijn waarbij het idee was om deze informatie meer visueel, door middel van films, aan te bieden zowel online als op digitale schermen.

In Nijkerk werd eind 2016 een projectleider aangetrokken om dit project uit te voeren. De oorspronkelijke opzet is veranderd op basis van de lokale context. De uitvoering verliep tussen 2017-2019.

2. Lokale context

Een project idee land in elke gemeente in een andere context waardoor er lokaal afwegingen worden gemaakt of een project past of niet past bij wat er lokaal al is en speelt.

Het oorspronkelijke projectidee zoals ingediend bij Rijnbrink was gemaakt in 2015 door de bibliotheek. De bibliotheek Nijkerk werkt niet regionaal maar lokaal. Lokaal was er al sprake van een samenwerking tussen de gezondheidscentra, het welzijnswerk en de bibliotheek vanuit het project Positief Nijkerk, dit liep van 2014 tot en met 2016. In 2016 is dit gestopt en een vervolg aanvraag werd niet geaccordeerd door de gemeente.

De gemeente startte toen met Samen aan Zet een intensief traject waarbij aan inwoners en lokale organisaties werd gevraagd om gezamenlijke project ideeën aan te dragen rondom o.a. verbeteren van leefstijl en het sociaal domein.

Tevens is vanaf 2016 vanuit de gemeente samen met lokale partners gestart met het ontwikkelen van een digitale sociale kaart www.wegwijzernijkerk.nl. De bibliotheek, de gezondheidscentra en het welzijnswerk zijn hierbij betrokken.

Het leek daarmee geen goed idee om solistisch als bibliotheek een eigen online platform te ontwikkelen rondom begrijpelijke gezondheidsinformatie. Dat zou niet passend zijn bij het traject wat vanuit de gemeente liep vanuit de wegwijzer Nijkerk.

En omdat het doel was op het vergroten van de gezondheid en welbevinden van inwoners is ervoor gekozen om de samenwerking met de gezondheidscentra en het welzijnswerk te behouden en te versterken. In Nijkerk is er 1 welzijnsorganisatie en vallen alle huisartsen uit Nijkerk en Nijkerkerveen onder dezelfde organisatie Gezondheidscentra Nijkerk. De kern Hoevelaken heeft een geheel eigen dynamiek en werken meer solistische huisartsen en onafhankelijke paramedici praktijken.

Gedurende het verloop van het project heeft de bibliotheek van de gemeente extra financiering gekregen vanuit het traject Samen aan Zet onder het thema laaggeletterdheid.

3. Afwegingen en herijking van het projectplan Bibliotheek

Door de bibliotheek een aantal afwegingen gemaakt:

- We maken geen nieuwe website naast de wegwijzer Nijkerk
- Als het om gezondheid en leefstijl onderwerpen gaat, samen werken met gezondheidscentra
- We werken vanuit een lerend traject waarbij we samen ontwikkelen. We evalueren elk half jaar en stellen onze plannen dan bij.

Dit maakte dat het oorspronkelijke projectplan vanuit de bibliotheek is herformuleerd. Dit herformuleerde plan is in mei 2017 gemaakt en in de zomer 2017 bij Rijnbrink ingediend / besproken.

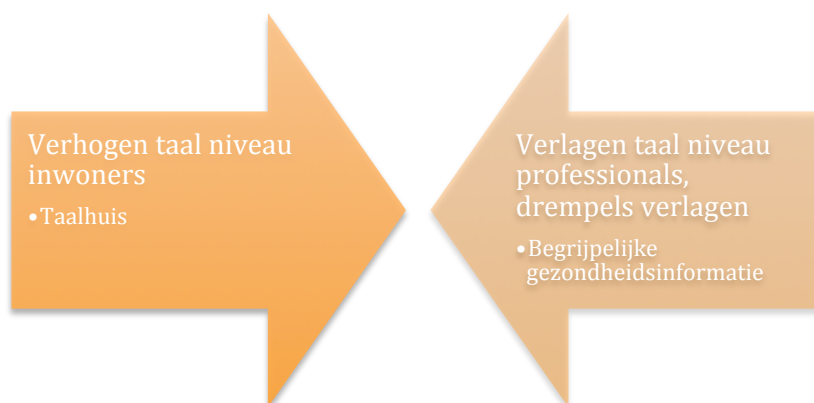
Herijkt plan vanuit de bibliotheek (Rijnbrink) gemaakt 23 mei 2017

De essentie van de verandering is dat het herijkte plan minder aanbodgericht en meer vraaggericht is. Om in samenspraak met lokale partner en inwoners tot een gezamenlijke aanpak te komen. Vooraf aangeven welk aanbod gerealiseerd zal worden, zoals een website, is niet meer aan de orde. Daarom is de ontwikkeling van een website, zoals in het vorige plan stond, geparkeerd. De overige doelstellingen blijven bestaan.

We gaan werken vanuit een samenwerking met de gezondheidscentra. Deze 'relatie-ontwikkeling' is een leertraject. Vooral waar het nieuwe relaties betreft zoals tussen de bibliotheek en de eerstelijns. Het is een steeds terugkerende ontmoeting vanuit verschillende werelden. Leren doe je door proberen, reflecteren en aanpassen. Ofwel lerend ontwerpen. Wat per definitie niet toelaat om plannen vooraf helemaal uit te kristalliseren. En wat juist de ruimte nodig heeft om zich al doende te kunnen vormen.

Daarom is dit projectplan dan ook een schets van het idee zoals we dat hebben op dit moment. Met de kennis en de ervaringen die er nu zijn. Wat betekent dat al lopende met dit plan onder de arm er keuze gemaakt worden omdat we al doende leren en verbeteren. Daarmee denken we duurzaam te ontwikkelen: wat ontwikkeld wordt heeft draagvlak, zal gebruikt en onderhouden worden. De borging van hetgeen ontwikkeld wordt is daarmee deels georganiseerd. Daarbij weten we ook dat we met het kleine aantal partners in Nijkerk zullen blijven samenwerken, een goede relatie opbouwen is daarom essentieel.

Voor de bibliotheek bleef het plan wel gericht op het begrijpelijker maken van gezondheidsinformatie en dit moest al een rode draad door de activiteiten heen lopen. Iets waar steeds oog voor moest zijn.

4. Ontstaan Gezondheidspunten: vanuit twee vertrekpunten naar gezamenlijke stip

Begin 2017 startte de samenwerking tussen de bibliotheek Nijkerk en de gezondheidscentra Nijkerk. Twee vertrekpunten kwamen samen onder de noemer ‘Gezondheidspunten’.

Vertrekpunt Bibliotheek Nijkerk

- Project Begrijpelijke Gezondheidsinformatie
- Laaggeletterdheid
- Informatie bieden via Films & online platform

Vertrekpunt Gezondheidscentra

- Programma ‘Samen Gezond’
- Zelfmanagement chronische ziektes (hartfalen, copd en diabetes)
- Persoonsgerichte zorg

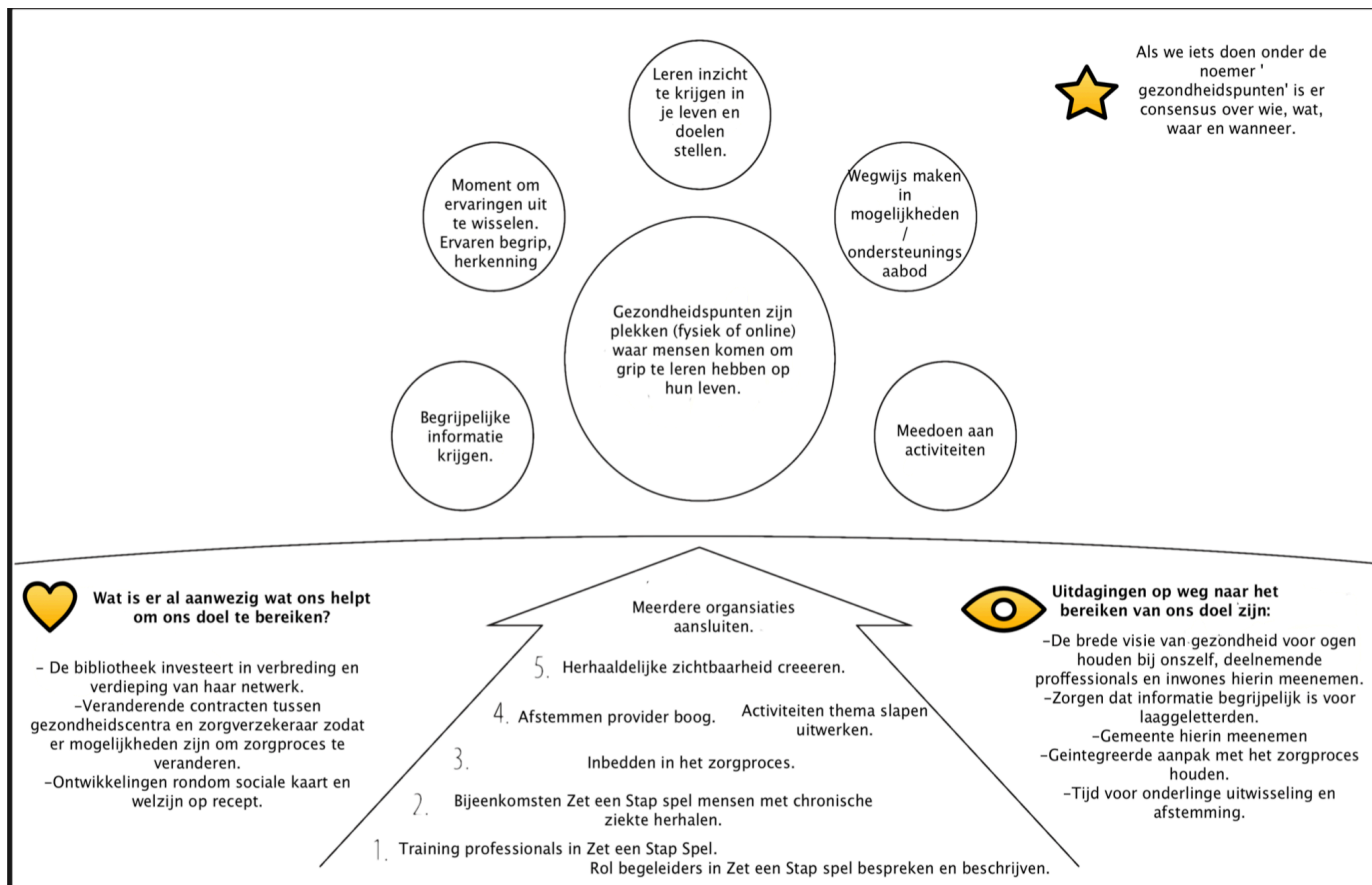
Ontstaan van Gezondheidspunten:

De gezondheidscentra Nijkerk startte met het programma ‘Samen Gezond’. Dat gaat uit van persoonsgerichte zorg met de vraag hoe zorgverleners zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij de behoefte van de patiënt en die behoefte zondig helpen verhelderen. Zowel aan de kant van zorgverleners als aan de kant van patiënten zijn hiervoor activiteiten ontwikkeld. Betrokken bij dit traject waren Stichting GC-Nijkerk, ZelfzorgOndersteund, Zorgbelang Gelderland, Zilverenkruis Achmea. In de samenwerking met de bibliotheek zag het gezondheidscentra vooral kansen voor een andere vormen van informatie overdracht rondom gezondheidsthema’s, meer groepsbijeenkomsten en activiteiten meer buiten de centra organiseren op een voor de inwoners laagdrempelige plaats.

De bibliotheek wilde graag zorgprofessionals meer bewust maken van het belang van begrijpelijke gezondheidsinformatie en gezondheidsprofessionals faciliteren in het begrijpelijker maken en overdragen van gezondheidsinformatie op andere manieren dan individuele consulten en informatie folders.

Dit alles met uiteindelijke streven om bij te dragen de gezondheid en het welbevinden van inwoners.

5. Proces verloop

Hieronder een overzicht van de belangrijkste processtappen tussen 2016 en 2019

- Eind 2016 is een projectleider gestart. Op basis van de lokale context is het project herijkt. Zie uitleg bij paragraaf 3.
- Begin 2017 zijn de gesprekken met de gezondheidscentra gestart en is het idee voor de Gezondheidspunten geboren. Gezamenlijke afspraken rondom de gezondheidspunten:
 - Wens samenwerking zorg en de 0^e lijn
 - Gelijkwaardig partnerschap
 - Verwachting dat Praktijkondersteuners Huisartsen (POH'ers) ontlast werden
 - Bibliotheek als 'laagdrempelige plek' voor activiteiten i.p.v. Gezondheidscentra
 - Belangrijk om in de samenwerking kleine stappen te zetten en voldoende af te stemmen. Aan de andere kant is er in de zorg weinig personele capaciteit voor niet-patiënt gebonden activiteiten dus moet overleg ook beperkt worden. Dit vergt een bepaalde balans om elkaar echt te leren kennen, begrijpen en op de hoogte te houden.
- Juni – september 2017 Start met Zet een Stap groepen
 Helaas was er voor een nieuwe cyclus van de Zet een Stap Methodiek eind 2017 te weinig animo bij patiënten en ook de praktijkondersteuners hadden wisselende ideeën over de inzet van deze methode in hun behandeltraject. Tijdens het Zet een Stap Spel kwam herhaaldelijk naar voren dat inwoners slaapproblemen hadden. Het Zet een Stap spel blijkt ook een manier om (gezondheids)thema's die leven onder mensen boven tafel te krijgen. Zo ontstond het idee voor de thema maanden.

- Zomer 2017 Welzijnswerk Sigma Nijkerk aangehaakt als samenwerkingspartner bij de gezondheidspunten

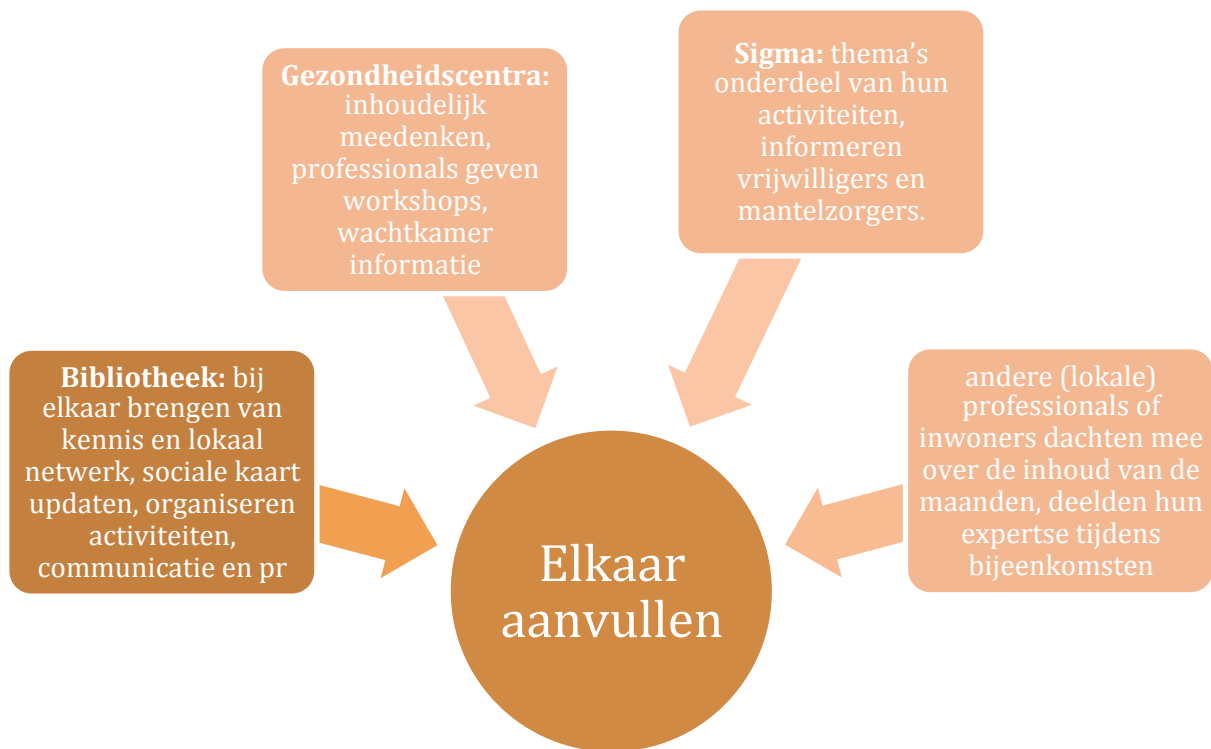
- Maart 2018 Thema maand slaap

Thema slaap relatief nieuw en onbekend voor professionals en belangrijk voor inwoners. Rondom dat thema zoeken naar manieren om informatie begrijpelijk over te brengen.

Thema maand als erg succesvol ervaren. Daarom herhalen voeding en rouw en verlies.

- Oktober 2018 thema maand voeding
- Juni 2019 en november 2019 thema maanden rouw en verlies
- Juni en september gesprekken met de gemeente Nijkerk over opgedane ervaringen en ideeën voor vervolg
- Januari 2020 gemeente Nijkerk geeft aan geen financiële middelen te hebben om de samenwerking voor te kunnen zetten.

Tijdens de samenwerking rondom de thema maanden ontstond een rolverdeling. Deze is in het kort als volgt samen te vatten:

6. Activiteiten en resultaten

Er zijn diverse activiteiten geweest zie hier onder. Naast deze activiteiten zijn er ook minder meetbare resultaten die wel van toegevoegde waarde zijn maar minder te kwantificeren.

Meetbaar en zichtbaar

- 1 cyclus van zet een stap groepen met 12 deelnemers
- 4 thema maanden over 3 verschillende thema's
- 32 bijeenkomsten
- 700 deelnemers bij thema maanden
- Meer dan 350 laatste wens boekjes opgehaald
- Elke thema maand een boekentafel in de bibliotheek vestigingen
- 3 vervolg workshops slaap, ongeveer 45 deelnemers
- 4 vervolg bijeenkomsten rouw en verlies circa 20 bezoekers
- Meer dan 600 aanmeldingen voor de lezing rouw en verlies 31 maart 2020
- Voor 3 thema's sociale kaart gemaakt en geïntegreerd in www.wegwijzernijkerk.nl
- Begrijpelijke informatie flyer over slapen. Deze flyer is gecheckt door laaggeletterden.
- Informatie pagina's over gezondheidsthema's B1 niveau op wegwijzernijkerk.nl
- 3 films in alle huisartsen wachtkamers en op wegwijzernijkerk.nl

Minder meetbaar

- Zorg professionals komen voor het eerst of vaker in bibliotheek en ontmoeten andere professionals dit stimuleert uitwisseling op lokaal niveau zo ontstaan er nieuwe contacten tussen nulde en de eerstelijns.
- Rondom slaap, voeding en rouw en verlies zijn veel lokale professionals betrokken en het netwerk is uitgebreid. Dit geeft een impuls sociale kaart GIDS database en www.wegwijzernijkerk.nl
- Het welzijnswerk heeft rondom voeding en rouw en verlies vervolg activiteiten opgezet voor vrijwilligers en/of inwoners.
- Voeding is als thema opgepakt vanuit de samenwerking van &/entree (bibliotheek, sigma, UVV) en er zijn diverse activiteiten georganiseerd in 2019 en 2020.
- Huisartsen vragen advies over begrijpelijkheid van patiëntbrieven.

Gezondheidscentra en de bibliotheek streven naar grip op gezondheid

7. Financiering en kostenoverzicht

Overzicht inkomsten en uitgave gezondheidspunten					
	Bibliotheek (Rijnbrink Innovatie gelden)	Bibliotheek (Gemeente Nijkerk)	Gezondheidscentra	Bibliotheek eigen investering	Bijdrage door Anderen niet uitgedrukt in geld
Coördinatie vanuit Bibliotheek	€ 3.100,00	€ 1.500,00		€ 13.780,00	
Inzet projectleider	€ 27.795,00	€ 7.500,00			
Uren medewerker communicatie / vormgeving	€ 6.000,00	€ 2.500,00			
Inzet frontoffice Bibliotheek	€ 2.500,00	€ 1.300,00		€ 3.900,00	
Personele inzet (diverse medewerkers)			€ 2.000,00		Bijdrage door diverse vrijwilligers/inwoners o.a. bij het meedenken over invulling van thema maanden en hulp tijdens activiteiten. Ook diverse lokale zorgverleners/professionals hebben zicht kosteloos ingezet voor uitvoering activiteiten: Slaapoefentherapeut, slaapfysiotherapeut, psychosomatisch fysiotherapeut, Nijkerk Sportief en Gezond, mindfulness docent, lokale diëtisten, Sigma, yoga docent, uitvaartondernemers, geestelijk verzorgen (centrum voor levensvragen), creatief coach rouw en verlies, InteraktContour en POH'ers GGZ Nijkerk.
Kosten sprekers	€ 700,00	€ 225,00		€ 250,00	Sigma, Gebiedsteam, Gezondheidscentra, EABN uitvaartverzorging, Wim van de Veen uitvaartverzorging
Ruimte huur + catering Bibliotheek Nijkerk/Hoevelaken	€ 2.359,50	€ 907,50		€ 100,00	
Ruimte huur + catering					Verloskundigen Aan de Laak, AccentOnderwijs, InteraktContour, Wulfshoeve, Pauluscentrum, kerk, paashuis, vorming en toerusting, InteraktContour
PR kosten / materialen	€ 4.500,00	€ 1.585,00		€ 1.500,00	
3 films (afgerond)		€ 4.439,40			
1 films (gereserveerd)		€ 1.542,75			
Totaal Uitgegeven	€ 46.954,50	€ 21.499,65	€ 2.000,00	€ 19.530,00	niet in geld uitgedrukt
beschikbare budget	€ 47.035,00	€ 21.500,00		€ 25.535,00	
TEKORT/OVERSCHOT	€ 80,50	€ 0,35		€ 6.005,00	
Verwachte inzet voor 2020 (laatste activiteiten, afronding en verantwoording)				ca 6.000,00	
Totaal tekort/over				€ 0,00	

8. Leerpunten

We zagen het project als een gezamenlijk leertraject. Er zijn heel veel positieve ervaringen op gedaan en leerpunten naar boven gekomen. Enkele daarvan staan hier:

+ Door de thema maanden wordt duidelijk welke onderwerpen leven onder inwoners en waar animo voor is. Er was veel animo voor: workshops over slaap & ontspanning, informatie over koolhydraat beperkte maaltijd, kookworkshop, samen eet momenten en lezing bekende spreker over rouw en verlies, gratis meenemen laatste wens boekjes.

+ Ontmoetingen en lotgenoten contacten wordt als waardevol ervaren bij alle thema's en vooral bij rouw en verlies.

+ Thema maanden geven 'boost' aan updaten sociale kaart www.wegwijzernijkerk.nl en zorgen voor onderlinge uitwisseling en contacten onder professionals. De sociale kaart gaat 'leven'. Er gebeurt vaak meer dan we weten.

! Activiteiten organiseren in de thema maand kan prima vanuit de bibliotheek. Het ondersteunen van herhaaldelijke groepsgerichte activiteiten voor inwoners of initiatieven vanuit inwoners is onvoldoende geborgd. Dit vraagt meer community based werk.

! Het ritme van de zorg en bibliotheek is ongelijk. Om aan te sluiten bij het zorgproces en werving via huisarts en POH moet informatie ruim van te voren bekend zijn.

! Voor sommige lokale zorgverleners (bijvoorbeeld diëtisten) is gebrek aan financiering voor hun inzet bij collectieve preventieve activiteiten een barrière om hier een bijdrage aan te leveren.

! Samenwerking zorgt niet direct voor meer aandacht voor laaggeletterdheid of inzet materialen/programma's voor laaggeletterden door zorgverleners. Wel kan de bibliotheek door materialen te maken (bijvoorbeeld de films en flyers) zelf invloed uitoefenen op de begrijpelijkheid van materialen.

Bibliotheek en de zorg zijn een wereld van verschil. Het kost effort om elkaar te blijven ontmoeten en te begrijpen. Je leert pas wat je aan elkaar hebt, als je samen dingen gaat doen.

9. Ideeën voor vervolg

Na deze fase van leren door te doen hebben we in 2019 onze leerervaringen opgesteld en richting de gemeente een evaluatie gestuurd. Daarin vragen we om vanuit een gezamenlijke visie de stap te maken om van een 'uitprobeer' fase naar de 'inbeddingsfase' te komen. De drie partijen zien samen verschillende mogelijkheden. Echter de gemeente heeft geen financiële middelen om het traject verder te ondersteunen. Daarmee stopt eind 2019 de samenwerking rondom de gezondheidspunten.

De ideeën voor vervolg mogelijkheden zijn:

- Gezamenlijk nieuwe thema maanden organiseren. (bijv. over stress & ontspanning)

- Het structureel voortzetten van vrij toegankelijke groepsactiviteiten door lokale zorgverleners en vrijwilligers zoals slaap- en kookworkshops en rouwgroepen/rouwcafé's.
- Actiever betrekken van inwoners bij invulling programma en uitvoeren van activiteiten.
- Cross overs creëren bijv. Taalhuis activiteiten over gezondheidsonderwerpen laten aanbieden of opnemen in taalscholing
- Andere partijen vragen (voedselbank, moskee etc.) om mee te helpen meer mensen met lage gezondheidsvaardigheden en mensen van niet Nederlandse afkomst te betrekken bij organisatie en uitvoering van activiteiten.
- In de opdracht van het Taalhuis ook meenemen dat zij activiteiten ontplooiën gericht op het verlagen van het taalniveau bij professionals.

Bijlage Achtergrond informatie Zet een stap

Methodiek is ontwikkeld in Utrecht Overvecht waarbij een groep mensen aan de hand van vragen met elkaar in gesprek gaan. Het is bedoeld om te komen tot een persoonlijke actie bijvoorbeeld rondom gezondheid. In 3-6 keer kunnen mensen 'een stap maken' naar het door hen gesteld doel. Meer info: www.zeteenstap.nl

Doel: deelnemers formuleren wat zij willen verbeteren in hun gezondheid en welke eerste stap zijn daarvoor willen maken. Mensen ervaren steun van elkaar.

Bijeenkomsten in Nijkerk waren voor inwoners die kampen met chronische ziekte. Er deden 12 mensen mee. Het werd begeleid door POH'ers en paramedici. Het vond plaats bij de bibliotheek Nijkerk.

Zet en Stap methodiek past mogelijk wel bij het vermogen tot zelfmanagement aanspreken maar past (nog) niet bij de zorgverlening vanuit de gezondheidscentra in Nijkerk. Er lijkt weinig animo vanuit inwoners. Mogelijk zijn mensen een groepsmethodiek niet gewend. Dat het de POH'ers zou ontlasten was geen reëel gedachte, het is eerder aanvullend dan vervangend voor het zorgproces. De bibliotheek kan wel de ruimte faciliteren en materialen aandragen die geschikt zijn voor laaggeletterden. Echter de bibliotheek heeft geen geschikte mankracht voor begeleiden van deze groepsmethodiek.

Bijlage Thema maanden

Er zijn vier thema maanden geweest over drie verschillende onderwerpen. De redenen voor deze keuzes waren:

1.Slaap

Onderwerp dat inwoners aandroegen tijdens de Zet een Stap bijeenkomsten.

2. Voeding

Belangrijk onderdeel bij chronische ziekten en sloot aan bij Heel Nederland Leest.

3.Rouw en Verlies

Is aangedragen door voormalige ouderenadviseur bij Sigma omdat ze dit veel tegenkwam maar nog weinig besproken werd. Bij de voorbereidingen van de eerste maand werd duidelijk dat het thema erg leefde onder inwoners, het een veelomvattend

onderwerp is en er nog weinig op was ontwikkeld in Nijkerk. Daarom is besloten nogmaals aandacht te geven aan het onderwerp.

De centrale boodschap richting inwoners:

Wat kunt u zelf doen om uw gezondheid/welzijn te verbeteren?

En kom te weten welke zorgverleners uit Nijkerk en omgeving zijn er om u hierin te ondersteunen.

Aanpak:

- Programma opstellen in samenspraak gezondheidscentra, bibliotheek en lokale partijen.
- Landelijke spreker om de aandacht te trekken.
- Verdere activiteiten vanuit lokale zorgverleners.
- Activiteiten kosteloos voor inwoners zodat het voor iedereen toegankelijk is.
- Pr via zorgverleners, lokale organisaties, lokale media, sociale media en huis aan huis flyer
- Sociale kaart op www.wegwijzernijkerk.nl wordt geüpdatet rondom het thema
- Er zijn thema pagina's op www.wegwijzernijkerk.nl gekomen waarbij de teksten geschreven zijn op B1 niveau
- Er is een eenvoudige informatie folder over slaap gemaakt op B1 niveau.
- Een film over het thema waarbij het verhaal van een inwoner centraal staat. Deze films draaien in alle wachtkamers van huisartsen in Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken en staan online op www.wegwijzernijkerk.nl

Achterliggende doel van de thema maanden is ervaren waar behoefte aan is bij inwoners en hoe dit een vervolg kan krijgen in samenwerking met lokale partners.

Bijlage links

Pagina Wandelgroepen en film over wandelen

<https://www.wegwijzernijkerk.nl/wandelgroepen>

Pagina samen eten en film over samen eten

<https://www.wegwijzernijkerk.nl/samen-eten-aanschuiftafels>

Pagina over beter slapen en film over slapen

<https://www.wegwijzernijkerk.nl/slapen>

Pagina over rouw en verlies

<https://www.wegwijzernijkerk.nl/verlies-en-rouw>

Programma pagina thema maand voeding <https://www.bibliotheeknijkerk.nl/maand-over-voeding-en-gezondheid.html>

Enkele voorbeelden Lokale pers aandacht

<https://www.stadnijkerk.nl/nieuws/lokaal/29275/slaapmaand-voor-mensen-met-slaapproblemen-374278>

<https://nijkerk.nieuws.nl/nieuws/104787/maart-is-slaapmaand/>

<https://www.ad.nl/amersfoort/hoe-ga-je-om-met-rouw-en-verlies-een-rouwexpert-vertelt-het-in-hoevelaken~ae8583f9/?referrer=https://www.google.com/>

<https://www.stadnijkerk.nl/nieuws/lokaal/134297/gezondheidscentra-en-de-bibliotheek-streven-naar-grip-op-gezondheid-506423>

Bijlage Visualisatie brainstorm Rouw en verlies

